

по всяка вероятност нищо повече от — нека ми бъде позволено да цитирам думите на Ванцаров — "една загубена страна на рицари и на плата", и видя не една Испания, каквато се представя в туристическите реклами, а един народ разкъсван от вътрешни противоречия, пъшкащ под бремето на изостаналостта си и търсец истински пътища, за да излезе от нея; една общност от много различни народности, макар и живеещи в граници на една държава, разяждани от развилнели се страсти, изостре-ни многократно от разноликия натиск на обкръжението... В различни пасажии на "Осъдени души" се открива съвсем ясно, че тази именно Испания Димов е успял да открие зад фасадата на една модерна столица, каквато беше вече Мадрид по време на неговия престой.

Макар и действието в "Осъдени души" да се развива през годината 1936, в първата част на романа виждаме Мадрид от 1943 или 1944 г. В нея оживява това, което Димов е виждал лично. Напълно естествено е следователно, че романът съдържа много неща, взети от личния живот на Димов, било от неговото трудово ежедневие в Испания, било от данните, които е черпил от прочетени книги и от водени разговори. Става дума за един сбор от спомени, който възкресява моята собствена младост и ме много тясно свързва с отделни пасажии от "Осъдени души". Излишно е да изтъквам до каква степен е свързан с личността на българския биолог, когото срещнах за първи път един следобед през пролетта на 1943 г. в днес/ несъществуващото кафене "Ла Гранжа ел Енар".

В самото начало на романа ни се поднася кратината на квартала, където е живял Димов веднага след пристигането си в Мадрид, централна зона на града, чиято очертания той почти е обхващал с погледа си от балкона на своята стая в пансиона, където живееше на "Пласа де ла Ле-алтад", №2. Той описва разкриващата се пред него гледка в началото на глава втора: "... се очертаваха небостъргачите на "Гран Виа", куполите на пощата и обелискът на Веладре и Даоис". Следобед, от балкона на Димовата стая можеше да се види залеза с прекрасните цветове на здрача "портокален и изумруденозелен" /стр. 242, том първи на поменатото издание/.